

[https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6\(2\).07](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6(2).07)
UDC 377.1:331.1(478)

THE ROLE OF COOPERATION AGREEMENT IN DUAL EDUCATION

Silviu Gîncu*, ORCID: 0000-0003-4772-4674

Ministry of Education and Research, 1 Piața Marii Adunări Naționale, Chisinau, Republic of Moldova
Technical University of Moldova, 168 Stefan cel Mare Blvd., Chisinau, Republic of Moldova

*Corresponding author: Silviu Gîncu, silviu.gincu@isa.utm.md

Received: 03. 17. 2023

Accepted: 04. 24. 2023

Abstract. Professional training through dual education is considered to be one of the most successful forms to anticipate the demands of the labor market. Dual education is organized on the basis of a partnership between the educational institution and the economic entities that have the capacity to provide professional training through the dual system. The key document underlying the dual partnership in professional technical education is the Agreement on cooperation in dual education. Considering the fact that the Agreement is concluded between the technical professional education institution and the economic entities based on the provisions of the legislation, the main aspects related to the elaboration and perfecting of the Cooperation agreement in dual education will be highlighted in the article.

Keywords: *cooperation agreement, dual education, education, economic entities, labor market requirements, technical professional education.*

Rezumat. Formarea profesională prin învățământ dual se consideră a fi una dintre cele mai reușite forme de anticipare a cerințelor pieței muncii. Învățământul dual se organizează în baza unui parteneriat dintre instituția de învățământ și unitățile economice care au capacitatea de a asigura formarea profesională prin sistem dual. Documentul cheie care stă la baza parteneriatului dual în învățământul profesional tehnic este Acordul de cooperare în învățământul dual. Având în vedere faptul că Acordul se încheie între instituția de învățământ profesional tehnic și unitatea economică în baza prevederilor legislației, în articol urmează a fi evidențiate principalele aspecte ce țin de elaborarea și perfectarea Acordului de cooperare în învățământul dual.

Cuvinte cheie: *acord de cooperare, cerințele pieței muncii, educație, învățământ profesional tehnic, învățământ dual, unități economice.*

1. Introducere

Prin aprobarea Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” [1], Guvernul Republicii Moldova a trasat politicile de bază în domeniul educației. În același timp, potrivit documentului citat „*educația* reprezintă o prioritate națională, fiind factorul de bază în promovarea valorilor democratice, a asigurării drepturilor omului, a cetățeanului, în

dezvoltarea capitalului uman, în formarea conștiinței și identității naționale, în valorificarea aspirațiilor de integrare europeană, cu rol primordial în crearea premiselor pentru dezvoltarea umană durabilă și edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere” [1, pag. 3].

Una dintre provocările menționate în Strategia de dezvoltare „Educația 2030” este și faptul că „programele de studii nu satisfac deplin cerințele pieței muncii, calificările acordate de instituțiile de învățământ sunt slab ancorate în contextul economic al Republicii Moldova și al tendințelor inovative din cadrul domeniilor de formare profesională la nivel internațional” [1, pag. 31].

În acest sens viziunea strategică asupra dezvoltării sistemului educațional din perspectiva corespunderii programelor de studii cu cerințele pieței muncii prin prisma obiectivului general 1 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” prevede „ racordarea educației la cerințele și nevoile pieței muncii din perspectiva dezvoltării sustenabile, prin restructurarea mecanismelor de dezvoltare a capitalului uman” [1, pag. 36].

Una dintre direcțiile prioritare de acțiune ale *obiectivului general 1* este și **Dezvoltarea învățământului dual în cadrul învățământului profesional tehnic și superior.**

În timp s-a constatat că învățământul dual reprezintă una dintre cele mai relevante forme de instruire care să corespundă cerințelor pieței muncii.

În perioada decembrie 2021 - ianuarie 2022, de către Ministerul Educației și Cercetării, a realizat un *sondaj de urmărire a traseului de profesional al absolvenților învățământului profesional tehnic dual* pentru promoțiile 2020 și 2021. Printre principale rezultate ale sondajului s-a constatat:

- 71% din absolvenții învățământului dual sunt angajați;
- 61% din absolvenții învățământului dual s-au angajat la unitatea economică în care au realizat programul de formare;
- 60% din absolvenții nu au întâmpinat nici o dificultate în procesul de angajare, iar cei care au avut dificultăți, în proporție de 11%, acestea s-au datorat salariului nesatisfăcător, 10% - lipsei de experiență;
- din cei care nu au continuat angajarea în cadrul unității economice, în 23% cazuri nu au văzut perspective de creștere profesională, 23% au invocat alte motive, 37% nu erau mulțumiți de salariul propus;
- din perspectiva domeniilor ocupaționale 43% din absolvenți sunt angajați în industrie, 23% în domeniul serviciilor și 12% în educație;
- perioada de angajare după absolvire în 55% cazuri s-a produs imediat, în 28% cazuri - între 0-3 luni de la absolvire, și în 8% - 3-6 luni după absolvire;
- calificările cu cea mai înaltă rată de angajare sunt: cusător /cusătoreasă, croitor, educator, strungar multi-profil, brutar;
- printre motivele neangajării se numără: 22% - nu li sa propus un loc de muncă după absolvire, 21% - lipsa unor perspective de dezvoltare profesională, 7% - salariul propus nu era cum mult mai mare decât salariul de ucenicie; 39% - alte motive.

Este de menționat că în cadrul sondajului au participat peste 85% din absolvenți. Din punct de vedere gender numărul respondenților de sex feminin este mai înalt, fetele fiind mai receptive la solicitarea unui chestionar complet: sex feminin – 525, sex masculin – 353.

Pe dimensiunea învățământului profesional tehnic, conform Rapoartelor anuale de activitate ale Ministerului Educației și Cercetării [20], învățământul dual a fost inițiat din anul 2014 între o instituție de învățământ profesional tehnic (IIPT) și o unitate economică, iar în timp numărul de parteneriate dintre instituțiile de învățământ profesional tehnic și unitățile

economice a avut o evoluție pozitivă (Figura 1), chiar dacă condițiile macro-economice nu au fost mereu favorabile dezvoltării învățământului dual.

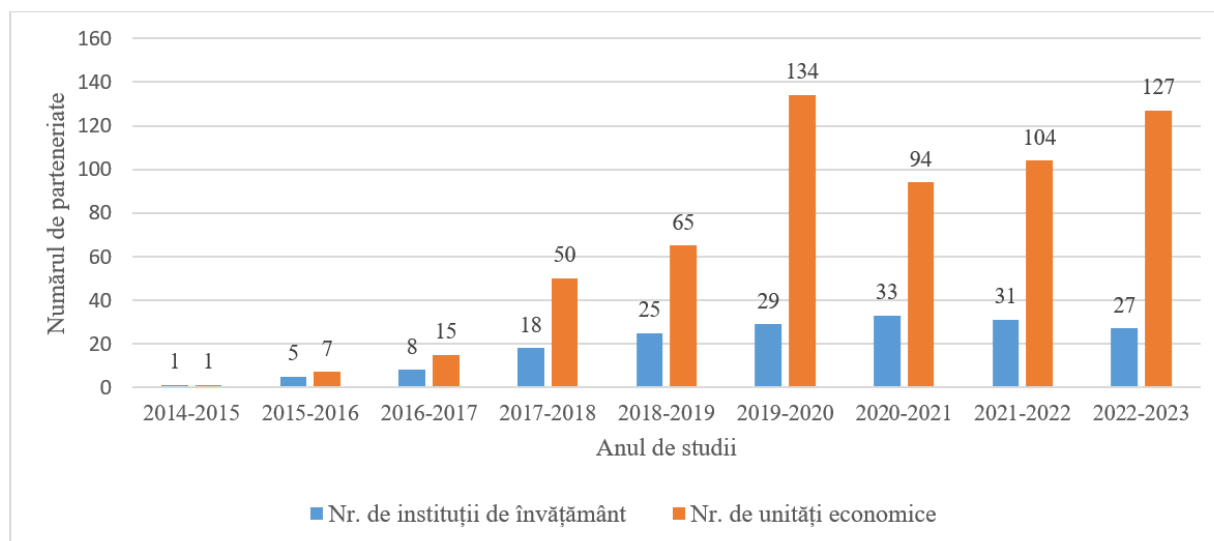

Figura 1. Evoluția parteneriatelor duale.

Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale MEC [20].

Din perspectiva cadrului normativ, în temeiul căruia a fost implementat învățământul dual, evoluția parteneriatelor duale, a cunoscut în timp mai multe etape:

Etapa 1 – de experimentare, care datează perioada anilor 2014-2017, atunci când învățământul dual se organiza și se desfășura sub forma unui experiment realizat de către Ministerul Educației, în baza unui Regulament de organizare și desfășurarea a învățământului dual. În perioada respectivă implicarea unităților economice practic nu era reglementată, întrucât atribuțiile Ministerului Educației se aplicau instituțiilor de învățământ, nu și unităților economice.

A doua etapă de dezvoltare a învățământului dual începe din anul 2018 prin reglementarea de către Guvernul Republicii Moldova a modului de organizare a programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual [2].

Astfel, au fost reglementat la nivel de Guvern: definiția învățământului dual, structura programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual, modalitatea de desfășurare a învățământului dual, atribuțiile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și în limitele atribuțiilor Guvernului, stabilite atribuții Camerei de Comerț și Industrie, precum și unității economice în calitate de partener al instituției de învățământ profesional tehnic în procesul de organizare a programului de formare profesională tehnică prin învățământ dual.

Pornind de la atribuțiile limitate ale Guvernului în măsură să reglementeze raporturile de muncă, Regulamentul cu privire la organizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual [2] nu a inclus reglementări ce țin de legislația muncii. În acest sens, în perioada instruirii practice în cadrul agentului economic statutul juridic al elevului din învățământul dual era asimilat celui de salariat al unei companii.

Ca urmare a implementării învățământului dual, de către Parlamentul Republicii Moldova a fost aprobată Legea nr. 110/2022 *cu privire la învățământul dual*, care reprezintă cea de a treia etapă în dezvoltarea învățământului dual.

Astfel, învățământul dual este definit ca fiind „o formă de organizare a învățământului profesional tehnic, în cadrul căruia instruirea teoretică se realizează la instituția de învățământ profesional tehnic, iar cea practică – la unitate” [3]. Totodată fiind reglementat

și conținutul, caracteristicile învățământului dual, principiile, obiectivele și modul de organizare a învățământului dual.

Au fost stabilite atribuțiile părților implicate în procesul de organizare a învățământului dual. Astfel, atribuții sunt reglementate pentru Guvern, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.

În vederea realizării învățământului dual sunt reglementate statutul drepturile și obligațiile instituției de învățământ profesional tehnic și a unității economice care realizează învățământul dual.

În acord cu prevederile Legii nr. 110/2022 „Programul de formare profesională prin învățământ dual se organizează în baza **acordului de cooperare în învățământul dual**, încheiat între instituția de învățământ profesional tehnic și unitatea economică ori între instituția de învățământ profesional tehnic și/sau centrele de formare profesională și unități economice, prin care se stabilesc condițiile de colaborare, drepturile și obligațiile părților” [3, art. 7 alin (1)].

2. Materiale utilizate și metode aplicate

Prezentul articol este elaborat preponderent în analizei cadrului normativ în domeniu, precum și urmare a implementării învățământului dual în învățământului profesional tehnic. Prioritar au fost examinate actele legislative și normative, care reglementează învățământul profesional tehnic dual. De asemenea, au fost supuse cercetării acte normative și publicații în domeniu din Republica Moldova, dar și din alte state cu experiență în implementarea învățământului dual [3 – 7, 9, 11-13,18,19].

3. Rezultate

Acordul de cooperare în învățământul dual reglementează modul de cooperare dintre IIPPT și unitatea economică în vederea organizării și desfășurării programelor de formare profesională prin învățământul dual. Având în vedere prevederile legislației în domeniu [3 – 7], Acordul de cooperare în învățământul dual poate fi semnat între:

- a) IIPPT și unitatea economică - în cazurile când programul de formare profesională prin învățământ dual va desfășura doar de către IIPPT și de către o singură unitate economică;
- b) IIPPT și unitățile economice - în cazurile când programul de formare profesională prin învățământ dual se va desfășura de către IIPPT și mai multe unități economice; în acest caz este absolut necesar ca în Acordul de cooperare în învățământul dual să fie incluse reglementări pentru fiecare unitate economică.

În condițiile în care unitatea economică nu este în măsură să asigure de una singură criteriile prevăzute de legislație [4], în vederea implicării în învățământul dual, ea se poate asocia în consorții.

Pentru învățământul dual consorțiu este definit ca fiind „o formă de asociere bazată pe un act juridic încheiat, în scris, între instituția de învățământ profesional tehnic și/sau alte entități de formare profesională și/sau unități pentru desfășurarea în comun a activităților educaționale și implementarea învățământului dual” [3, art. 2].

Astfel, prin Acordul de cooperare părțile stabilesc raporturi de cooperare deplină și oferă unu celuilalt toată asistența necesară pentru a asigura implementarea promptă și efectivă a programelor de formare profesională prin învățământul dual.

Pornind de la prevederile legislației [3-4] în vederea realizării învățământului dual, între IIPPT și unitatea economică/unitățile economice, urmează a fi inițiat un parteneriat, care se va

formaliza prin semnarea Acordului de cooperare în învățământul dual. Așa cum acesta reprezintă un act juridic:

a) Acordul de cooperare în învățământul dual este un document stabilit prin consens, între IIPT și unitatea economică, fiind necesar pentru inițierea realizării unui program de formare profesională prin învățământ dual;

b) Clauzele Acordului de cooperare în învățământul dual se stabilesc în acord cu prevederile legislației [3-4], precum și din alte prevederi normative care reglementează organizarea și realizarea învățământului dual, precum Planul – cadru, Planul de învățământ, Cadrul Național al Calificărilor, precum și specificul activităților practice care pot fi desfășurate în cadrul unității economice;

c) Având în vedere că atât IIPT, cât și unitatea economică prin realizarea învățământului dual nu urmăresc obținerea unui profit Acordul de cooperare în învățământul dual este un contract cu titlu gratuit;

d) Dat fiind faptul că atât IIPT, cât și unitatea economică cunosc despre drepturile și obligațiile ce le revin în vederea realizării învățământului dual, Acordul de cooperare în învățământul dual este un contract comutativ cu executare succesivă în timp.

Pornind de la prevederile legislației [3, art. 17], în vederea stabilirii parteneriatului dintre IIPT și unitatea economică, Acordul de cooperare în învățământul dual va include:

a) *Părțile acordului.* În această clauză se vor include informații cu caracter general, despre IIPT și unitatea economică, precum: sediul, date de contact, email, persoane responsabile etc. Informațiile incluse trebuie să fie relevante și utile pentru actorii implicați în învățământul dual [3, art. 9-11, art. 13-14];

b) *Obiectul acordului – profilul educațional.* Dat fiind faptul că în procesul de realizare a învățământului dual sunt implicați direct cel puțin două părți: IIPT și unitatea economică, obiectul acordului în mod obligatoriu va reglementa obligațiile pe care și le asumă fiecare parte implicată în realizarea învățământului dual, astfel, unitatea economică se angajează să colaboreze cu IIPT în vederea formării practice ale elevilor în învățământul dual în cadrul unui/or program/e de formare profesională, și reciproc asumarea responsabilității IIPT de a colabora cu unitatea economică pentru instruirea teoretică a elevilor precum și exercitarea atribuțiilor ce sunt prevăzute de legislație.

c) *Planul de instruire teoretică și practică.* Este de menționat că pentru învățământul dual, Planul cadru [21] reglementează că instruirea practică la unitatea economică și instruirea teoretică la IIPT se realizează în baza unui plan de instruire. Acesta se va elabora în vederea operaționalizării Planului de învățământ și a curriculumului la meseria sau specialitatea respectivă. În acest sens, prin clauza respectivă IIPT și unitatea economică își asumă reciproc responsabilitatea de a asigura formarea profesională a elevilor în învățământul dual în conformitate cu prevederile legislației.

d) *Locul și timpul de desfășurare a instruirii teoretice și practice a elevului.* Clauza respectivă va include informații ce țin de sediul în care se vor desfășura atât orele teoretice cât și orele practice, precum și durata de desfășurare a orelor. Este de menționat că în cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară [3, art. 3, alin (11)] cel puțin 70% din durata programului de formare profesională necesită a fi desfășurat în cadrul unității economice și cel puțin 50% din durata programului de formare profesională necesită a fi desfășurat în cadrul unității economice pentru programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară [3, art. 3, alin (12)].

e) *Durata acordului.* De regulă, durata acordului coincide cu durata de realizare a programului de formare prin învățământ dual, iar în condițiile în care se asigură continuitatea realizării învățământului dual în condiții similare, durata acordului poate fi extinsă.

f) *Drepturile și obligațiile instituției de învățământ profesional tehnic și ale maștrilor-instructori în învățământul profesional tehnic.* Clauza respectivă va include drepturile și obligațiile pe care și le va asuma IIPT în vederea realizării programului de formare profesională dual. În calitate de exemple pot fi menționate: desfășurarea concursului de admitere, monitorizarea elevilor pe perioada aflării acestora în cadrul unității economice, organizarea examenului de calificare ș.a.

g) *Drepturile și obligațiile unității și ale maștrilor-instructori ai unității.* Clauza respectivă va include drepturile și obligațiile pe care și le va asuma unitatea economică. În calitate de exemple pot fi menționate: participarea în cadrul concursului de admitere, participarea la elaborarea actualizarea planului de învățământ, desemnarea persoanelor responsabile din cadrul unității economice pentru participare în procesul de formare a elevilor prin învățământ dual ș.a.

h) *Repartizarea orelor teoretice și practice.* Având în vedere că preponderent orele teoretice se desfășoară în IIPT, iar cele practice în cadrul unității economice, prin acord este important de a reglementa modalitate de partajare a timpului de formare a elevului, care ulterior se va formaliza prin ruta de parcurgere prevăzută de Planul - cadru [21]. Este de menționat că nu este admisă depășirea timpului de desfășurare orelor teoretice/practice.

i) *Numărul de locuri alocate pentru instruire pe calificări.* Pornind de la prevederile legislației [5, art.139 lit. g)], conform căroră, anual Guvernul aprobă comanda de stat, inclusiv pentru învățământul dual, este necesar de a cunoaște în prealabil aprobării comenzii de stat numărului de locuri disponibile în cadrul unității economice pentru formarea profesională duală. Totodată în procesul de formare a abilităților practice din cadrul unității economice se delegă un cel puțin un maestru-instructor. Este de menționat că un maestrul-instructor în cadrul unității economice poate să ghideze simultan până la 15 elevi. [3, art.16 alin (5)].

j) *Răspunderea părților privind asigurarea calității desfășurării programului de formare profesională prin învățământ dual.* Prin intermediul acestei clauzei se va scoate în evidență că atât IIPT cât și unitatea economică se fac responsabile de asigurarea respectării drepturilor pentru securitatea vieții și sănătății elevilor, precum și de asigurarea formării profesionale a elevilor în conformitate cu Planul de învățământ și curriculumul la programul respectiv.

k) *Condițiile de rezoluțiune și încetare a acordului de cooperare în învățământul dual.* Rolul acestei clauze este de a exclude eventuale formalități ce se pot întâmpla la desființarea Acordului de cooperare în învățământul dual. Desființarea Acordului de cooperare în învățământul dual este o măsură excepțională și se va realiza în condițiile în care nu mai este posibil de a realiza programul de formare profesională și alte soluții nu au fost identificate.

l) *Modul de soluționare a litigiilor dintre părți.* Este de menționat că Camera de Comerț și Industrie acordă suport metodologic unităților economice implicate în realizarea învățământului dual [3, art.11 alin (2)]. În acest sens, în vederea soluționării eventualelor litigii se va consulta Camera de Comerț și Industrie, iar în condițiile în care litigiul nu poate fi soluționat pe cale amiabilă, acesta se va soluționa prin intermediul instanței judecătorești din Republica Moldova.

m) *Data și semnăturile părților acordului.* Persoanele împuternicite să semneze Acordul de cooperare în învățământul dual, de regulă este directorul IIPT și conducătorul unității economice. Acordul de cooperare în învățământul dual se va semna în două exemplare a câte unul pentru fiecare parte.

4. Discuții

Din perspectiva elaborării și perfectării Acordului de cooperare în învățământul dual, cadrul normativ [3 - 7] conține unele prevederi care necesită a fi luate în considerare. Astfel, Acordul de cooperare în învățământul dual poate fi semnat în cazul în care unitățile economice care corespund condițiilor prevăzute de legislație.

În acest sens, Guvernul, prin Hotărârea nr. 97/2023 a aprobat 3 criterii de conformitate (Figura 2), pe care trebuie să le respecte unitatea economică care are intenția de a se implica în învățământul dual.

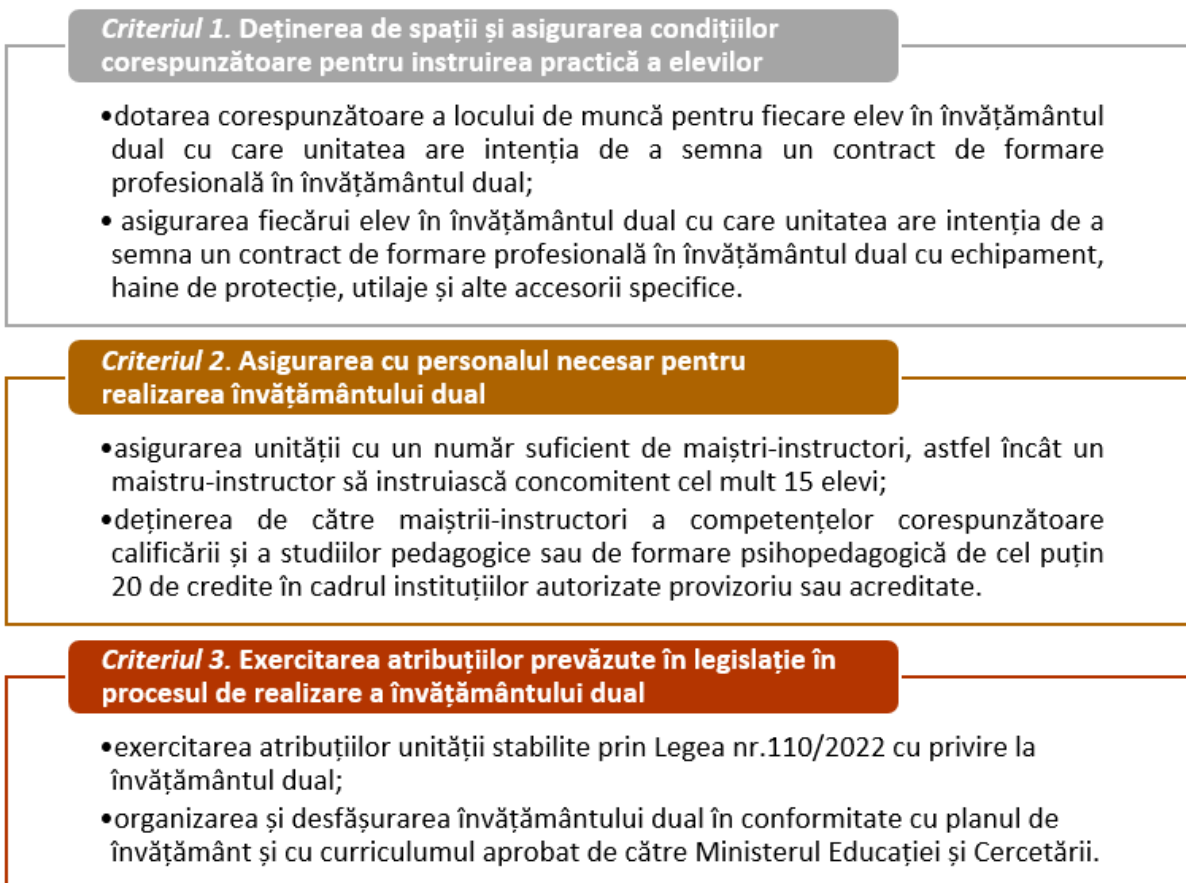

Figura 2. Criteriile de conformitate.

Sursa: elaborat de autor în baza [4].

Verificarea conformității unității economice este realizată de către Comisia de verificare a conformității, componența căreia care este aprobată de către Camera de Comerț și Industrie.

În contextul celor menționate, în vederea stabilirii parteneriatelor dintre IIPT și unitățile economice, se recomandă ca:

IIPT:

- să inițieze parteneriate cu unitățile economice pentru programele autorizate sau acreditate, iar în cazurile când unitățile economice au alte necesități de formare profesională, să examineze oportunitatea lansării programului respectiv și, după caz, să inițieze procedura de evaluarea externă a programului;
- să aprobe prin decizia consiliului de administrație propunerile pentru planul de admitere și să le remită Ministerului Educației și Cercetării;
- să se implice activ în promovarea programului de formare prin învățământ dual.

Unitatea economică:

- să perfecteze scrisoarea de intenție și să o remită în adresa Camerei de Comerț și Industrie;
- să își ofere disponibilitatea de a fi desfășurată procedura de constatare a conformității;
- să întreprindă toate măsurile necesare pentru a corespunde criteriilor de conformitate;
- să își exercite atribuțiile prevăzute de legislație pe dimensiunea învățământului dual;
- să se asigure ca cerințele de securitate și sănătate în muncă pentru elevi sunt realizate.

5. Concluzii

În contextul celor prezentate în articol se reiterează despre faptul că în vederea inițierii unui parteneriat de succes în învățământul dual instituția de învățământ și unitatea economică urmează să încheie un Acord de cooperare care să fie la baza colaborării dintre părți și să anticipeze bunele practici de formare profesională prin sistem dual. În acest sens fiecare secțiune a acordului urmează a fi tratată corespunzător.

Este de menționat că în vederea realizării învățământului dual, este necesară o comunicare permanentă între părți, pentru a asigura că elevul beneficiază de condiții corespunzătoare pentru a se forma la locul de muncă.

Din perspectiva realizării învățământului dual, de către IIPT și unitatea economică sunt nominalizate persoane responsabile, de regulă maiștri-instructori și după caz reprezentanți ai personalului de conducere, care pot înainta eventuale propuneri de îmbunătățire a procesului de formare profesională. În aceste cazuri, Acordul de cooperare în învățământul dual poate fi modificat, prin acorduri adiționale, cu notificarea autorităților responsabile.

Conflicts of Interest: The author declares no conflict of interest.

References

1. Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023. Disponibil online: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-02-nu-900-mec-2022_1.pdf (accesat la 10.04.2023)
2. Regulamentul cu privire la organizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 70/2018. În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018 nr. 27-32 art. 80.
3. Legea nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual. În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022 nr. 151-157 art. 273.
4. Criteriile privind conformitatea unității pentru participare la procesul de formare profesională prin învățământ dual, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 97/2023. În : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018 nr. 79-81 art. 151.
5. Codul educației al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.152/2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324 art. 634.
6. Codul muncii al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.154/2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 159-162.
7. Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.1107/2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86.
8. Gremalschi, A.; Gîncu, S. Dezvoltarea curriculară în învățământul dual. In: *Materialele Conferinței științifice internaționale, Curriculumul școlar: provocări și oportunități de dezvoltare*, 7-8 decembrie 2018, Chișinău, Republica Moldova, 2018, pp. 604 – 608.

9. Cedefop, Apprenticeship schemes in European countries. A cross-nation overview. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, Disponibil online: https://www.cedefop.europa.eu/files/4166_en.pdf (accesat la 18.04.2023).
10. Cedefop, Stronger VET for better lives: Cedefop's monitoring report on vocational education and training policies 2010-14. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop Reference series; 2015, No 98.
11. European Commission A New Skills Agenda for Europe. Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, COM(2016) 381 final, 10 June 2016, Brussels.
12. Fürstenau, B.; Pilz, M.; Gonon, P. The dual system of vocational education and training in Germany. What can be learnt about education for (other) professions. In: *International handbook of research in professional and practice-based learning*, S. Billett, C. Harteis, & H. Gruber (Eds.), 2014, p. 427–460. Disponibil online: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-017-8902-8_16 (accesat la 14.04.2023).
13. Gessler, M. Educational transfer as transformation: A case study about the emergence and implementation of dual apprenticeship structures in a German automotive transplant in the United States. *Vocations and Learning*, 2017, 10(1), p. 71–99.
14. Jansen, A.; Pineda-Herrero, P. Dual apprenticeship in Spain–Catalonia: The firms' perspective. *Vocations and Learning* 2019, 12(1), p.129–154.
15. Neyt, B.; Verhaest, D.; Baert, S. The impact of dual apprenticeship programmes on early labour market outcomes: A dynamic approach. *Economics of Education Review*, 2020. Disponibil online: <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2020.102022> (accesat la 13.04.2023).
16. Protsch, P.; Solga, H. The social stratification of the German VET system. *Journal of Education and Work*, 2016, 29(6), 637–661.
17. Gîncu, S.; Moldovanu, R. Implementation of dual vocational educational and training (VET) în Republic of Moldova. *Univers pedagogic* 2019, 3 (63), pp. 34-44.
18. Steedman, H. The state of apprenticeship in 2010. International comparisons Australia, Austria, England, France, Germany, Ireland, Sweden, Switzerland. *Centre for Economic Performance*, 2010, 41 p.
19. Valiente, O.; Scandurra, R. Challenges to the implementation of dual apprenticeships in OECD countries: A literature review. In: *Vocational education and training in times of economic crisis*, M. Pilz (Ed.), 2017, p. 41–57. Disponibil online: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-47856-2_3 (accesat 22.03.2023).
20. Rapoartele anuale de activitate ale Ministerului Educației și Cercetării (2014-2022). Disponibil online: <https://mecc.gov.md/ro/content/planuri-si-rapoarte-de-activitate> (accesat la 19.04.2023).
21. Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic secundar dual, aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 1837/2018, Disponibil online: https://mecc.gov.md/sites/default/files/plan-cadru_ipts_small.pdf (accesat la 19.03.2023).

Citation: Gîncu, S. The role of cooperation agreement in dual education. *Journal of Social Sciences*. 2023, 6 (2), pp. 80-88. [https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6\(2\).07](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2023.6(2).07).

Publisher's Note: JSS stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright:© 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Submission of manuscripts:

jes@meridian.utm.md